

Mikko Österman

PANKKIEN TARJOAMAT SIJOITUSPALVELUT
HENKILÖASIAKKAILLE

Liiketoiminnan koulutusohjelma
2013

PANKKIEN TARJOAMAT SIOITUSPALVELUT HENKILÖASIAKKAILLE

Österman, Mikko
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2013
Ohjaaja: Kuisma, Pekka
Sivumäärä: 30
Liitteitä: 0

Asiasanat: sijoittaminen, henkilöasiakkaat, pankit, riskit

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia pankkien tarjoamia sijoituspalveluja henkilöasiakkaille. Tutkimuksessa tarkastellaan erilaisia sijoitustuotteita esimerkkien ja laskelmien avulla, sekä niihin liittyvää termistöä. Tavoitteena on mahdollisimman selkokieline ja helposti ymmärrettävä esittely, jotta sijoittamiseen perehtymättömätkin ihmiset voivat ne helposti ymmärtää.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena asiantuntijahaastatteluna. Haastattelin työtäni varten Liedon Säästöpankin sijoituspäällikköä Maarit Hietarinta-Heinosta. Lähdeaineistona käytän suurimmaksi osaksi pörssisäätiön ja Finanssivalvonnan teoksia. Työssä pyrittiin selvittämään miksi ja mihin kannattaa sijoittaa.

Opinnäytetyön teoriaosassa esittelen sijoittamiseen liittyviä termejä, kuten inflaatio, volatilitteetti ja talletussuoja. Kerron myös mitä eroa on lähdeverolla ja pääomatuloverolla. Esittelen myös pankkien tarjoamia sijoitustuotteita, kuten määräaikaistalletukset, osakkeet, joukkovelkakirjalainat, rahastot, indeksilainat ja varainhoito.

Tulosten perusteella todettiin, että yksityishenkilön kannattaa sijoittaa ylimääräiset varansa. Parhaaksi sijoituskohteeksi todettiin varainhoito, jos omaisuutta on paljon. Pienemmissä sijoituksissa kohteen valintaan vaikuttavat vahvasti sijoittajan tuottotavoite, riskinsietokyky ja sijoitusaika.

Työllä ei ollut toimeksiantajaa, joten mahdolliset hyödyt tulevat sijoittamisesta kiinnostuneille lukijoille. Lukijan on helpompi tehdä sijoituspäätöksiä tutkimukseen tutustumalla.

BANKS' INVESTMENT SERVICES TO PRIVATE CUSTOMERS

Österman, Mikko
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business
May 2013
Supervisor: Kuisma, Pekka
Number of pages: 30
Appendices: 0

Keywords: investment, private customers, banks, risks

The purpose of this thesis is to examine different investment services for private customers offered by banks. In this thesis different investment services are viewed through examples and calculations and by terms that are connected to them. The goal was a demonstration that is as easily understandable as possible so that someone who is not familiar with investments could easily comprehend them.

The thesis was implemented by qualitative specialist interview. I interviewed the Maarit Hietarinta-Heinonen (Investment manager of Liedon Säästöpankki) for this thesis. Writings by Finnish Pörssisäätiö and Finanssivalvonta were used as most of the source material. The purpose of the thesis was to find out why and how private customers should invest their wealth.

According to the results of the thesis a private customer should invest his surplus wealth. The best investment service for wealthy investor according to this thesis was banks private finance services. In the case of less wealthy customers the best investment plan depends on the persons profit ambition, capability to handle risks and investment time.

The thesis had no commissioner so the possible benefits go to readers interested in investing their wealth. The reader is able to make investment decisions more easily after reading this thesis.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖSUUNNITELMA.....	2
2.1	Henkilöasiakkaiden sijoituspalvelut	2
2.2	Opinnäytetyön taustaa.....	2
2.3	Opinnäytetyöongelma	2
2.4	Viitekehys	3
2.5	Käytettävät menetelmät ja aineiston kerääminen	4
2.5.1	Käytettävät menetelmät	5
2.5.2	Aineiston kerääminen	5
2.5.3	Tulosten luotettavuus.....	6
3	TERMIT	6
3.1	Inflaatio	6
3.2	Volatilitteetti	7
3.3	Euribor	8
3.4	Reaalituotto	8
3.5	Lähdevero ja pääomatulovero.....	9
3.6	Talletussuoja	9
3.7	Arvo-osuustili	10
4	SIJOITUSTUOTTEET.....	10
4.1	Erilaiset tilit ja määräaikaistalletukset	10
4.1.1	Käyttötili	10
4.1.2	Säästötili	11
4.1.3	Määräaikaistalletukset	11
4.1.4	Tilien ja talletusten verotus	12
4.1.5	Tileihin ja talletuksiin sijoittaminen.....	12
4.2	Joukkovelkakirjalainat	12
4.2.1	Joukkovelkakirjalainojen verotus	13
4.2.2	Joukkovelkakirjoihin sijoittaminen	13
4.3	Suorat osakesijoitukset.....	14
4.3.1	Osakkeiden verotus	15
4.3.2	Osakkeisiin sijoittaminen	15
4.4	Erilaiset sijoitusrahastot	15
4.4.1	Korkorahastot	16
4.4.2	Osakerahastot	16
4.4.3	Yhdistelmärahastot	17

4.4.4	Indeksirahastot.....	17
4.4.5	Rahasto-osuusrahastot	17
4.4.6	Erikoissijoitusrahastot	18
4.4.7	Vipurahastot	18
4.4.8	Hedge fund, eli Hedge-rahastot.....	18
4.4.9	ETF-sijoitusrahastot	18
4.4.10	Sijoitusrahastojen verotus.....	19
4.4.11	Sijoitusrahastoihin sijoittaminen	19
4.5	Pääomaturvattu sijoittaminen: indeksilaina ja osaketalletus.....	19
4.5.1	Indeksilaina	20
4.5.2	Osaketalletus	20
4.5.3	Indeksilainojen ja osaketalletusten verotus	21
4.5.4	Indeksilainaan ja osaketalletukseen sijoittaminen.....	21
4.6	Säästövakuutus.....	21
4.6.1	Säästövakuutuksen verotus.....	22
4.6.2	Säästövakuutukseen sijoittaminen.....	22
4.7	Vapaaehtoinen eläkesäästäminen.....	22
4.7.1	Eläkevakuutus	23
4.7.2	Ps-tili	23
4.7.3	Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotus	23
4.7.4	Eläkesäästämisen tuotteisiin sijoittaminen.....	24
5	PANKKIEN TARJOAMA VARAINHOITO.....	25
5.1	Liedon Säästöpankin varainhoito.....	25
5.2	Miksi ylipäättään rahat kannattaa tai pitäisi sijoittaa johonkin?	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	27
6.1	Tulevaisuuden näkymiä	28
7	LOPPUTULOKSEN ARVIOINTI.....	28
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Päädyin tutkimaan pankkien tarjoamia sijoituspalveluja, koska aihe on tullut itselleni hyvin läheiseksi työtehtävissäni Liedon Säästöpankissa. Työssäni olen huomannut, että suurimmalle osalle asiakkaista sijoittaminen ja siihen liittyvät vaihtoehdot ovat täysin vieraita ja jopa hieman pelottavia mahdollisten riskien vuoksi. Tästä syystä useat suomalaiset sijoittavat varansa kannattamattomasti, mikä itseäni on jäänyt monesti harmittamaan asiakkaiden puolesta.

Ongelma näyttäisi piilevän asiakkaiden vähäisessä sijoitustuotteiden tuntemuksessa ja lähihistorian talouskriisien muisteluissa. Monet pelkäävät riskejä ja erityisesti 90-luvun pankkikriisin tapahtumia niin paljon, että säilyttävät rahojaan käyttämättöminä pankkitileillä ja joissain tapauksissa jopa hajauttavat rahojaan eri pankkeihin talletus-suojan perässä.

Historiaa on vaikeaa lähteä pyyhkimään ihmisten mielistä, mutta ihmisten sijoitus-tuotteiden tuntemusta on jo paljon helpompi edistää ja juuri tätä lähden työlläni tavoittelemaan. Käyn läpi yleisimmät pankkien tarjoamat sijoituspalvelut hyötyineen ja mahdollisine riskeineen, verokohtelun eri tuotteissa ja millaisissa tapauksissa ne parhaiten asiakkaille sopivat. Näin toivon pystyväni edistämään suomalaisten vaurastu-mista tai edes ehkäisemään omaisuuden pienenemistä.

2 OPINNÄYTETYÖSUUNNITELMA

2.1 Henkilöasiakkaiden sijoituspalvelut

Monet suomalaiset säilyttävät suuriakin summia pankkien käyttötileillä ja määräaikaistalletuksilla minimaalisella korolla, koska pelkäävät sijoitustuotteiden riskejä ja maailman talouden tapahtumia. Tästä johtuen monien omaisuuden arvo laskee inflaation syödessä säästöjä. Numerot tilillä kasvavat hitaasti, mutta useimmat eivät ota huomioon yhtä aikaista hintojen nousua.

Olen oppinut työssäni paljon erilaisista sijoitustuotteista ja huomannut tilanteen järjettömyyden. Nyt tarkoitukseni olisikin jakaa hankkimaani tietämystä eteenpäin, jotta muutkin pääsisivät lisääntyneen tietämyksen myötä kasvattamaan tai edes säilyttämään omaisuutensa arvon. Aion myös hyödyntää työpaikkani asiantuntijoiden tietämystä itselleni hieman vieraampien tuotteiden, kuten esim. pankkien tarjoaman varainhoidon, selostamisessa.

2.2 Opinnäytetyön taustaa

Oikean sijoitustuotteen valintaan vaikuttavat vahvasti sijoitusaika, tuottotavoite, volatiliteetin sietokyky, verotus ja kohteen likviditeetti. Pankeilla on yleisesti tarjonnassaan jokaiselle ihmiselle sopivia sijoitusratkaisuja varallisuuteen katsomatta.

Säästökuurit ovat käynnissä ympäri Eurooppaa, mikä merkitsee Suomessakin verotuksen kiristämistä ja palkkojen nousun hidastumista. Tästäkin syystä olisi erittäin tärkeää, että myös me suomalaiset oppisimme sijoittamaan rahamme järkevästi.

2.3 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyössäni aion tutkia erilaisia pankkien tarjoamia sijoituspalveluita ja niiden sopivuutta asiakkaiden kulloiseenkin sijoitustarpeeseen.

Pyrin vastaamaan työssäni seuraaviin kysymyksiin:

- Miten sijoittamalla saa omaisuutensa arvon pysymään ennallaan tai jopa kasvamaan?
- Mitä riskejä sijoittamiseen liittyy?
- Miksi ylipäättään rahat pitäisi sijoittaa johonkin? Paljonko rahaa pitää olla, että niitä kannattaa sijoittaa?

2.4 Viitekehys

Opinnäytetyöhöni liittyvät peruskäsitteet ovat, sijoittaminen, henkilöasiakkaat, pankit ja riskit. Sijoittamisella tarkoitetaan yksinkertaistetusti rahan laittamista kiinni jonnekin, missä sen toivotaan tuottavan paremmin kuin piironginlaatikossa. Näin ollen rahan viemistä pankkiin käyttötililleen voidaan pitää tavallaan sijoituksena, mikäli pankki maksaa tilille korkoa. Henkilöasiakkaaksi lasketaan yksityishenkilöt, eli ei yrityksiä tai yhteisöjä. Pankit ovat finanssipalveluita tarjoavia instituutioita, jotka yleisesti tarjoavat maksuliikenne palveluita ja luotonantoa. Riskeillä tarkoitetaan sijoittamisen yhteydessä tarjotun sijoituskohteen mahdollista arvon vaihtelua.

Pyrin ensin käymään läpi sijoittamiseen liittyvät yleiset käsitteet, mitkä on hyvä tietää aiheesta puhuttaessa. Tämän jälkeen käyn läpi eri sijoittamisen tuotteita, niiden verotusta ja missä tilanteessa niiden käyttäminen on järkevää. Työn teoreettinen viitekehys on esitetty kuviossa 1.

Kuvio 1. Pankin sijoituspalvelut henkilöasiakkaille

2.5 Käytettävät menetelmät ja aineiston kerääminen

Työni tavoitteena on pankkien tarjoamien sijoituspalveluiden tutkiminen ja niiden sopivuus henkilöasiakkaille eri tilanteissa. Valitsin tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen asiantuntijahaastattelun. Aion haastatella työssäni Liedon Säästöpankin sijoituspäällikköä, Maarit Hietarinta-Heinosta.

Tämä sopii työhöni mainiosti, koska pyrin saamaan siitä mahdollisimman selkokielisten, jotta jokainen lukija ymmärtää mistä puhutaan. Lisäksi itselläni on aiheesta paljon kokemusta, mihin verrata teoria aineistoa.

2.5.1 Käytettävät menetelmät

Työssäni tulee olemaan kvalitatiivista asiantuntijahaastattelua. Tavoitteena on tuottaa selkokielinen kuvaus eri sijoituspalveluista ja niiden sopivuudesta eri tilanteissa. Haastattelun avulla pyrin saamaan lisää tietoa itselleni vieraista tuotteista ja esittelemään nekin työssäni.

Valitsin menetelmän, koska tarkoitukseni on tuottaa helposti ymmärrettävää sisältöä monien monimutkaisiksi kokemista sijoituspalveluista. Haastattelemalla asiantuntijaa ja itse pohdiskelemalla siinä ilmi tulleita asioita pyrin yksinkertaistamaan sijoitustuotteiden kuvauksia.

2.5.2 Aineiston kerääminen

Kerään aineistoa erikseen kaikista eri sijoitustuotteista ja niiden verotuksesta. Aineistoa on työni puolesta tarjolla runsaasti, joten tämän pitäisi onnistua suhteellisen helposti.

Lisäksi aion haastatella työnantajani Liedon Säästöpankin sijoitusasiantuntijoita itselleni vieraampien tuotteiden, kuten varainhoidon osalta.

Tiedon keräämisen ongelmaksi voivat muodostua tiivis aikatauluni ja näin ollen haastatteluajankohdan sopiminen. Suurin osa teoria-aineistosta on jo tätä kirjoittaessani kasassa, joten sen puolesta ongelmia ei pitäisi syntyä.

2.5.3 Tulosten luotettavuus

Opinnäytetyöni lähtökohta perustuu vahvasti omaan kokemuksiini, joten kriittisyyden unohtuessa tutkimukseni laatu voi kärsiä. Sijoitustuotteista on kuitenkin tarjolla runsaasti vakiintunutta teoria-aineistoa, joten tämän pitäisi tasapainottaa tutkimukseni laatua vahvasti. Pankkien varainhoito on tietääkseni jossain määrin pankkikohtaista, joten Liedon Säästöpankin varainhoito voi poiketa muiden alan toimijoiden vastavista palveluista, joten tämä voi osaltaan haitata tutkimuksen tarkkuutta.

3 TERMIT

Ennen kuin lähdän avaamaan yksittäisiä sijoitustuotteita, on tärkeää tietää muutamia sijoittamiseen läheisesti liittyviä termejä. Pyrin selittämään käsitteet mahdollisimman maanläheisesti, jotta kuka tahansa pystyy ymmärtämään, mitä niillä tarkoitetaan. Termien ymmärtäminen on tärkeää sijoituspäätöstä tehtäessä, jotta päätöksiä tekevä henkilö ymmärtää joskus hankalaksikin koettuja tuotteita ja niiden mahdollisuuksia sekä rajoituksia.

3.1 Inflaatio

Inflaatiolla tarkoitetaan yleisesti rahan ostovoiman heikkenemistä. Käytännössä tämän voi helposti havaita tuotteiden hintojen nousuna (Tikkanen & Vartia, 2012, 92). Esimerkiksi, jos inflaatio olisi vakiona 10 % vuodessa ja tänään saisit ruokakaupasta 100g jauhelihaa hintaan 1 €, niin vuoden kuluttua tästä päivästä sama määrä kyseistä jauhelihaa maksaisikin jo 1,10 €. Näin ollen henkilön omistaman 1 € arvo olisi selvästi laskenut vuoden aikana.

Jatkuva, mutta hallittu pieni inflaatio on kansantalouden kannalta toivottava tilanne, joten siihen yleensä pyritäänkin ja monesti myös päästään (Tikkanen & Vartia 2012, 99). Suomessa todellinen inflaatio oli Tilastokeskuksen mukaan 1,5 % tämän vuoden huhtikuussa (Tilastokeskuksen www-sivut 2013).

Inflaatio on yksi suurimmista syistä, miksi ihmiset haluavat sijoittaa säästövarojensa. Tämä on hyvinkin järjestyksellistä, koska kukaan ei halua menettää vaivalla ansaitsemaansa rahojaan aivan turhaan. Sijoittamalla pitäisi siis tällä hetkellä korko saada vähintään 1,5 %, jos verotusta ei oteta huomioon. Koska Suomessa sijoituksista maksetaan aina veroa vähintään 30 % voitoista, tulisi sijoitukselle saada korkoa noin 2,14 %.

3.2 Volatiliteetti

Volatiliteetilla tarkoitetaan sijoituksen arvonvaihtelua, eli tuttavallisemmin riskiä (Pörssisäätiö, 2012, 38). Sana riski koetaan yleisesti äärimmäisen negatiivisena ja rinnastetaan monesti sijoituksen mahdolliseen tappioon. Tämä on kuitenkin vain puolittomuus, sillä volatiliteetti mittaa myös arvonvaihtelua ylöspäin, eli mahdolliseen lisätuoton suuntaan. Yksinkertaistetusti se siis kertoo miten paljon sijoituksen arvo on muuttunut tarkasteltavana olevalla aikavälillä suunnasta riippumatta.

Määräaikaistalletuksilla ei yleensä volatiliteettia ole lainkaan, vaan korko on kiinteä koko ajanjakson. Jos esimerkiksi vuoden talletuksesta tarjotaan 1,5 % korkoa, pystyy sijoittaja laskemaan jo valmiiksi talletukselleen maksettavan tuoton.

Toisessa esimerkissä erään maltillisen sijoitusrahaston volatiliteetti vuoden tarkastelujaksolla oli keskimäärin 2,47 %. Tarkemmin tutkittaessa selviää, että kyseinen rahaston arvo oli kasvanut lähtötilanteesta yhteensä 6,83 % kyseisessä ajassa. Rahaston arvo oli siis pienestä vaihtelusta huolimatta tuottanut varsin mukavasti verrattuna talletukseen.

Sijoittajat yleisesti vaativat suurempia tuottoja tuotteista, joissa volatiliteetti on suurempaa, kompensationsa otettavasta mahdollisista tappioista. Tuotto-odotus kalliinakin yleensä sijoittajalle suotuisampaan suuntaan suhteessa otettavaan riskiin. Tästä esimerkkinä vaikkapa Euro-alueen ns. ongelmamaiden valtionlainat, joiden korot ovat huomattavasti suurempia kuin vaikkapa Saksan vastaavat.

3.3 Euribor

Euromaiden yhteistä päivittäin julkaistavaa viitekorkoa kutsutaan lyhenteellä Euribor (Pörssisäätiö, 2012, 41). Käytännössä Euribor kuvaa korkoa, jolla pankit saavat toisiltaan lainattua rahaa, jota ne yleensä lainaavat eteenpäin asiakkailleen. Esimerkiksi 12 kuukauden Euribor kertoo millä korolla pankit saavat lainaa itselleen vuodeksi.

Euribor muodostuu Euroopan pankkiyhteisön paneeliin kuuluvien 44 jäsenpankin päivittäisistä korkotarjouksista. Jokainen paneelin jäsenpankki toimittaa aamupäivällä Reutersille kahden desimaalin tarkkuudella käsityksensä korosta, jolla pankit tarjoutuvat lainaamaan toisilleen varoja kullakin Euriborin kestoajalla. Suomesta paneeliin kuuluvat Nordea ja OP-Pohjola. (Omaovi www-sivut 2013.)

3.4 Reaalituotto

Sijoituksen reaalituotto saadaan laskettua vähentämällä kokonaistuotosta inflaatio, verotus ja mahdolliset tuotteen hallinnointi, hankinta ja lunastuskulut (Pörssisäätiö, 2012, 44).

Esimerkiksi sijoittaja oli tallettanut vuoden määräaikaistalletukselle 1.000 € korolla 1,5 %. Talletusajan inflaatio oli keskimäärin 1,5 %, mutta kuluja pankki ei talletuksesta veloittanut. Talletuksen arvo ennen veroja oli erääntymispäivänä 1.015 €, joista sijoittaja joutui maksamaan lähdeveroa 30 % eli 4,5 €. Todellinen tuotto verojen jälkeen oli siis 11,5 €, eli korko verojen jälkeen oli vain 1,15 %, joka jää alle inflaation. Reaalituotoksi muodostuu siis -0,35 % eli sijoitetun pääoman arvo oli todellisuudessa laskenut.

Toisessa esimerkissä sijoittaja oli laittanut 1.000 € aiemmin mainittuun maltilliseen sijoitusrahastoon. Sijoittaja oli osunut oikeaan aikaan markkinoille ja sai sijoitukselleen 6,83 % arvonnousua vuoden aikana ja päättää lunastaa rahastot. Pankki oli perinyt rahaston merkinnästä 0,5 % palkkion ja perii saman verran lunastuksesta. Hallinnointi palkkiot oli vähennetty jo valmiiksi arvonnoususta. Sijoituksen arvo lunastus-
hetkellä oli palkkioiden jälkeen 1.062,65 €. Rahastojen lunastuksista maksetaan

myyntivoitosta pääomatuloveroa 30 %:a 50.000 € alittavalta osalta. Todellinen tuotto oli 43,86 € eli 4,39 %:a ja kun tästä vähennetään inflaatio 1,5 %, saadaan reaali-tuotoksi 2,89 %, joten sijoitetun pääoman arvo tässä esimerkissä oli noussut.

3.5 Lähdevero ja pääomatulovero

Valtio perii sijoituksen voitoista aina omansa pois verotuksessa. Korkotuotteista peritään lähdeveroa, joka on tällä hetkellä 30 % voitosta. Korkotuotteita ovat esimerkiksi joukkovelkakirjat, tilit ja talletukset. Pääomatuloveroa peritään puolestaan myyntivoitoista, osittain osingoista ja muista tuotoista, kuten sijoitusasunnon vuokratuloista. Myyntivoittoja on mahdollista saada esimerkiksi rahasto-osuuksien tai osakkeiden myynnistä. Pääomatuloveroa peritään 30 % 50.000 € asti, jonka jälkeen sitä peritään 32 %. Osinkojen verotuksesta kerrotaan tarkemmin osakkeiden verotuksen yhteydessä. (Pörssisäätiö, 2012, 8, 12.)

3.6 Talletussuoja

Talletussuoja koskee yksityishenkilön pankkiin tililleen tai talletussuojan piiriin kuuluvan talletukseen tallettamia varoja. Suomessa talletussuoja on 100.000 €. Tämä tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että tilanteessa jossa pankki ajautuu maksukyvyttömäksi, valtio maksaa tallettajalle hänen tallettamansa varat takaisin, jos pankki ei tähän itse pysty. Talletussuoja on sekä henkilökohtainen, että pankkikohtainen. Henkilö voi siis jakaa omaisuutensa useaan eri pankkiin ja summan ollessa jokaisessa alle 100.000 € valtio turvaa hänen talletuksensa joka tilanteessa. (Finanssialan keskusliiton www-sivut 2013.)

Monet ihmiset, jotka vielä elävästi muistavat 90-luvun alun pankkikriisin hakevat vieläkin talletussuojaa varoilleen hajauttamalla ne eri pankkien tileillä siitä huolimatta, että tällä hetkellä Suomessa toimivat pankit ovat erittäin hyvin hoidettuja ja vakavaraisia suhteessa ulkomaisiin pankkeihin. (Finanssialan keskusliitto, 2011, 11.)

3.7 Arvo-osuustili

Arvo-osuustilillä tarkoitetaan sijoittajan henkilökohtaista tiliä, jossa säilytetään hänen hankkimiaan arvopapereita, kuten esimerkiksi osakkeita, johdannaisia tai joukkovelkakirjoja (Pörssisäätiö, 2012, 49). Näitä arvopapereita kutsutaan arvo-osuuksiksi. Käytännössä säilytys tapahtuu nykyään sähköisesti, kuten tavallisten pankkitilienkin tapauksessa. Pankit perivät yleensä arvo-osuustilistä maksun ja toimeksiannoista riippuen erinäisiä palkkioita.

4 SIJOITUSTUOTTEET

Tässä osiossa käyn yksitellen läpi pankkien yleisimmin tarjoamia sijoitustuotteita aloittaen yleisesti kaikkein tutuimmista ja yksinkertaisimmista tuotteista, kuten tileistä ja talletuksista. Pankit harvoin suosittelevat suoria osake- tai joukkovelkakirjasijoituksia, mutta muiden tuotteiden tutkimisen kannalta näidenkin tuntemus on oleellista, joten ne on myös syytä ottaa käsittelyyn. Johdannaiset edellyttävät sijoittajalta todella suurta riskinottokykyä ja sijoitustuntemusta, mistä johtuen pankit eivät juuri koskaan suosittele näitä asiakkailleen. Tämän vuoksi jätän ne työssäni kokonaan käsittelemättä.

4.1 Erilaiset tilit ja määräaikaistalletukset

Tilit ja talletukset ovat varmasti kaikkein tutuimpia tuotteita kaikille suomalaisille, koska kaikilla, jotka rahaa jostain ulkopuolisesta lähteestä saavat on oltava nykyään pankkitili. Tilit ja talletukset kuuluvat yleisesti talletussuojan piiriin.

4.1.1 Käyttötili

Tileistä yleisin on varmasti pankkien tarjoama käyttötili, johon yleensä saa liitettyä tilinkäyttövälineitä kuten pankkikortin ja josta asiakkaat saavat maksaa laskujaan.

Käyttötililtä henkilö saa yleensä nostaa rahansa pois milloin tahansa, joten pankitkaan eivät kyseisille tileille suuria korkoja maksa. Jotkut pankit eivät maksa käyttötilille lainkaan korkoa tällä hetkellä, mutta nekin jotka korkoa saavat joutuvat tyytymään alle 0,5 % vuosikorkoihin. Sijoittamisen kannalta käyttötili ei siis korkonsa puolesta ole järkevä kohde kuin todella lyhyelle aikavälille.

4.1.2 Säästötili

Pankit tarjoavat yleensä asiakkailleen myös vaihtoehtona säästötilin, jonka korko on aavistuksen parempi kuin käyttötilin. Säästötilien käyttöä on monesti kuitenkin jollain osin rajoitettu esimerkiksi tililtä nostojen määrän tai summien osalta. Kyseistä tuotetta on harvoin kuitenkaan kokonaan suljettu määräajaksi, joten korko on yleensä matalampi kuin määräaikaistalletuksissa.

4.1.3 Määräaikaistalletukset

Määräaikaistalletukset ovat erityisesti maltillisten sijoittajien suosiossa niiden tarjoaman korkeamman koron ja talletussuojan piiriin kuulumisen takia. Nimensä mukaisesti kyseiset talletukset on sidottu määräaikaan, joka vaihtelee sopimuksesta riippuen yleensä yhdestä kolmeen vuoteen. Tämä tarkoittaa sitä, että tililtä ei voi tehdä nostoja kesken määräajan ainakaan ilman erillistä korvausta pankille, joiden kautta sijoittaja voi hävitä talletukselle sovitun korkotuoton osittain tai jopa kokonaan. Määräaikaistalletukselta ei siis ole järkevää nostaa varojaan kesken sopimuskauden. Tällä hetkellä alhaisesta korkotasosta johtuen talletusten korotkin ovat alhaalla ja 1,5 %:n korkokin on jo hyvä tarjous vuoden talletukselle. Niin kuin aikaisemmin laskin tuokaan korko ei ole sijoittajalle kannattava nykyisellä inflaatiotasolla. Pidempi aikaiselle talletukselle maksetaan yleensä aavistuksen parempi korko, mutta samalla rahojen käyttö on estetty pidemmäksi aikaa ja esimerkiksi kolmen vuoden sijoitusajalle onkin pankissa monesti parempia vaihtoehtoja tarjolla.

4.1.4 Tilien ja talletusten verotus

Tileille ja talletuksille maksettavasta korosta sijoittaja joutuu maksamaan valtiolle lähdeveroa, joka on tällä hetkellä 30 % tuotosta (Pörssisäätiö, 2012, 12).

4.1.5 Tileihin ja talletuksiin sijoittaminen

Käyttö- ja säästötileille ei yleensä ole määrätty minimisijoitussummaa niiden luonteesta johtuen, mutta määräaikaistilien minimisummat on monessa pankissa määrätty. Osa pankeista maksaa parempaa korkoa suuremmalle summalle säästötilillä ja määräaikaistalletuksella. Alle 5.000 € talletukselle harvoin maksetaan kilpailukykyistä korkoa.

Tilit sopivat henkilöille, jotka tarvitsevat varojaan vuoden sisällä tuleviin hankintoihin. Määräaikaistalletuksia voisi harkita, jos sijoittaja ei usko pankin vakavaraisuuden tarpeeksi ja haluaa sijoitukselleen talletussuojan. Korkotuoton puolesta ei tilejä ja talletuksia voi pitää järkevinä sijoituskohteina, sillä reaalituotto jää kovin alhaiseksi tai negatiiviseksi.

4.2 Joukkovelkakirjalainat

Sijoittaja voi lainata varojaan valtioille ja yrityksille suoraan ostamalla näiden liikkeelle laskemia joukkovelkakirjoja. Näille maksetaan useimmiten kiinteää korkoa liikkeellelaskijan luottoluokituksesta riippuen. Luottoluokituksen arvioivat tähän erikoistuneet yritykset kuten Moody's ja Standard & Poors. Nämä arvioivat suhteellisen todennäköisyyden, mikä luokitellulla yrityksellä tai valtiolla on ajautua maksukyvyttömäksi. Mitä parempi luottoluokitus, sitä pienempi korkotuotto on odotettavissa joukkovelkakirjalle. (Finanssivalvonnan www-sivut 2013.)

Joukkovelkakirjat ovat yleisesti jälkimarkkinakelpoisia, mikä tarkoittaa että ne voidaan myydä kesken laina-ajan (Finanssivalvonnan www-sivut 2013). Niiden arvo myyntihetkellä määräytyy liikkeellelaskijan luottoluokituksen muutoksen ja yleisen

korkotason perusteella. Esimerkiksi, jos yleinen korkotaso on laskenut laina-aikana, on joukkovelkakirjan arvo noussut, koska sijoittajat eivät saa markkinoilta yhtä hyvää korkotuottoa samalla riskillä muualta. Jos taas liikkeellelaskijan luottokelpoisuus on laskenut laina-aikana, laskee myös joukkovelkakirjan arvo, koska sijoituksen riski on kasvanut suhteessa tuotto-odotukseen ja sijoittajat odottavat liikkeellelaskijan velkakirjoilta parempaa tuottoa. Kannattaa kuitenkin muistaa, että joukkovelkakirjalle maksettava korko pysyy näistä muutoksista huolimatta vakiona, jos näin on sovittu merkinnän yhteydessä.

4.2.1 Joukkovelkakirjalainojen verotus

Joukkovelkakirjojen korkotuottoja verotetaan lähdeverona eli 30 % tuotosta. Jos velkakirja myydään kesken laina-ajan, tapahtuma verotetaan myyntivoittona ja näin ollen peritään pääomatuloveroa, joka on 30 % 50.000 € alittavalta osalta, minkä jälkeen veroa maksetaan 32 % tuotosta.

4.2.2 Joukkovelkakirjoihin sijoittaminen

Liedon Säästöpankin sijoituspäällikön Maarit Hietarinta-Heinosen mukaan valtioiden ja yritysten joukkovelkakirjojen minimimerkitsemissumma on yleensä 100.000 €, joten ne ovat piensijoittajien tavoittamattomissa (Hietarinta-Heinonen henkilökohtainen tiedonanto 24.5.2013). Niihin on kuitenkin mahdollista päästä kiinni sijoitusrastojen ja joidenkin pankkien kautta suoraan pienemmilläkin summilla. Pankit voivat myös tarjota asiakkailleen omia debentuurilainojaan, joita voi merkitä pienemmilläkin summilla. Esimerkiksi Liedon Säästöpankin debentuurilainaa pääsee merkitsemään 1.000 eurolla.

Joukkovelkakirjat sopivat sijoittajille, jotka haluavat sijoitukselleen kiinteän korkotuoton kohtuullisella tuotto-odotuksella. Sijoitusaika vaihtelee tapauskohtaisesti, mutta luonnollisesti pidemmälle ajalle luvataan korkeampaa tuottoa. Joukkovelkakirjoja ei voi suositella sijoittajalle, joka ei siedä lainkaan riskiä missään muodossa, koska niihin liittyy aina liikkeellelaskijariski, sekä jälleenmyyntitilanteessa arvon-

vaihtelua. Joukkovelkakirjoja säilytetään sijoittajan arvo-osuustilillä, joten siihen liittyvät kulut on huomioitava reaalityttöä laskettaessa.

4.3 Suorat osakesijoitukset

Osake tarkoittaa yksinkertaistetusti arvopaperia, joka oikeuttaa osakeyhtiön omistusoosuuteen. Jos esimerkiksi Nokialla olisi yhteensä vain 10 osaketta ja ostat itsellesi yhden kappaleen, omistat tällöin 10 % Nokiasta. Todellisuudessa Nokialla on reilusti enemmän osakkeita ja omistusoosuudet liikkuvat prosenttien tuhannesosissa, mutta peruseriaate on sama.

Pankit harvoin suosittelevat sijoittajille suoria osakesijoituksia niihin kohdistuvan arvovaihtelun ja omien aktiivisesti hoidettujen vastaavien tuotteiden, kuten rahastojen ja varainhoidon vuoksi. Suora osakesijoittaminen vaatii sijoittajalta ymmärrystä hajauttamisen hyödyistä ja markkinoiden toiminnasta. Hajauttaminen on ehdottoman tärkeää osakesijoittamisessa, ettei sijoittaja menetä kaikkia varojaan yksittäisen yrityksen kompuroidessa. Sanoohan vanha viisauskin, ettei kaikkia munia pidä laittaa samaan koriin. Sijoitukset tulisi siis hajauttaa paitsi eri yrityksiin, mutta myös eri toimialoihin, jotta siitä olisi hyötyä. Yleinen ohjeistus on, että jo hajauttamalla 10-15 eri yrityksen osakkeisiin pystytään eliminoimaan kaikkein rajuimmat arvovaihtelut (Aho, 2011, 35).

Historiallisesti katseltuna osakkeet ovat viimeisen sadan vuoden aikana olleet loistava sijoituskohte, mikä tulee ilmi Helsingin pörssiin listattujen osakkeiden keskimääräisenä inflaation jälkeisenä tuottona, joka on ollut n. 10 % vuodessa. Tässä pitää ottaa huomioon, että tuotto ei ole ollut kiinteä, vaan osakkeet ovat myös tehneet joinain vuosina tappiota. Osakesijoituksille suositellaankin sijoitusajaksi yli viittä vuotta, jotta arvovaihtelu ehtii tasaantua (Liedon Säästöpankin www-sivut 2013).

Osakkeille maksetaan myös vuosittain yrityksestä riippuen osinkoa, jonka määrä riippuu yrityksen hallituksen päätöksestä ja tilikausien tuloksesta. Osingot maksetaan sijoittajien pankkitileille rahana tai niitä voidaan myös maksaa lisäosakkeina tai merkintäoikeuksina. Merkintäoikeudet ovat eräänlaisia johdannaisia, jotka tarjoavat si-

joittajalle mahdollisuuden merkitä lisää yhtiön osakkeita sovittuun hintaan. Ne voi myös myydä eteenpäin muille sijoittajille kysynnästä riippuen. (Helsingin Pörssi, 2011, 98-99.)

4.3.1 Osakkeiden verotus

Osakkeista maksetaan veroa myyntivoitoista pääomatulona, joka on 30 % tuotosta ja 32 % 50.000 € ylittävistä osasta. Osingoista pääomatulon alasta veroa on 70 % ja 30 % on kokonaan verovapaata. Alle 50.000 € osinkotuloista veronalaista on siis 21 %. (Pörssisäätiö, 2012, 8.)

4.3.2 Osakkeisiin sijoittaminen

Suorat osakesijoitukset vaativat hyvän hajautuksen ollakseen järkevä sijoituskohte, joten alle 1.000 eurolla ei kannata niihin mukaan lähteä. Pankit perivät lisäksi osakkeiden säilytykseen vaadittavasta arvo-osuustilistä maksun, sekä pankin välityksellä tehtävistä toimeksiannoista prosentuaalisen palkkion, jossa on yleensä vielä jokin minimisumma. Osakesijoitukset sopivat sijoittajalle, jolla on kattava tuntemus sijoittamisesta ja tarpeeksi suuri summa sidottavaksi pitkäksikin aikaa kiinni niihin. Osakkeet saa toki useimmiten myytyä nopeallakin aikataululla, mutta arvonvaihtelun ja pankkien kulujen vuoksi tämä ei aina ole kannattavaa. Osakesijoittamista ei voi suositella sijoittajalle, joka ei kestä arvonvaihtelua ja tavoiteltu sijoitusaika on lyhyt.

4.4 Erilaiset sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat rahastoyhtiöiden hallinnoimia sijoitussalkkuja, joissa voi olla sisällä joukkovelkakirjoja, osakkeita, johdannaisia, toisia rahastoja ja valuuttoja. Rahastot jaetaan rahastotyypeittäin osake-, yhdistelmä-, lyhyen koron- ja pitkän koron rahastoihin. Lisäksi on olemassa Indeksirahastoja, Hedgerahastoja, vipurahastoja, ETF-rahastoja, rahasto-osuusrahastoja ja erikoissijoitusrahastoja. Eri rahastotyyppien lisäksi jaottelua on tuottojen maksun suhteen. Tuottorahastot maksavat vuosittain tuottamansa summan sijoittajan pankkitilille ja yleisemmin käytetyt kasvurahastot

jättävät tuotto-osuutensa rahaston sisälle kasvattamaan sen arvoa. Pankit eivät suoraan omista tarjoamiaan rahastoja, vaan ne ovat sijoittajien omistuksessa, vaikka niitä hallinnoi rahastoyhtiö. Näin ollen pankin ajautuessa maksukyvyttömäksi sijoittaja ei menetä varojaan. Laki rajoittaa sijoitusrahaston sijoittamisen yhteen kohteeseen enimmillään 10 %, mutta rahaston tyypistä riippuen poikkeuksiakin löytyy. Tästä poikkeavia rahastoja pitää kutsua nimellä erikoissijoitusrahasto. (Pörssisäätiö, 2012, 9-12.)

4.4.1 Korkorahastot

Lyhyen koron rahastot sijoittavat varansa alle vuoden pituisiin joukkovelkakirjoihin. Rahaston tuotto on maltillista, kuten myös siihen kohdistuvat riskit. Pitkän koron rahastot taas sijoittavat varansa yli vuoden pituisiin joukkovelkakirjoihin ja näin ollen tuotto-odotukset ja riskit ovat suurempia. (Pörssisäätiö, 2012, 9.) Korkorahastoihin sijoittavan on syytä huomioida markkinakorkojen muutosten läheinen vaikutus rahastojen arvoihin, sillä joukkovelkakirjojen markkina-arvo vaikuttaa niihin suoraan. Yleisen korkotason noustessa rahaston markkina-arvo siis laskee, kuten velkakirjojenkin.

4.4.2 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat varansa suoraan osakkeisiin ja tavoittelevat tätä kautta suurempia tuottoja kuin korkorahastot (Pörssisäätiö, 2012, 10). Rahaston osakekattaus on lain vaatimuksesta hyvin pitkälti hajautettu ja näin ollen tarjoaa valmiin ratkaisun osakesijoittamisen hajautussuositukseen. Osakkeiden luonteesta johtuen myös osakerahastot ovat arvonvaihtelunsa puolesta riskipitoisempia sijoituskohteita, kuin korkorahastot, mutta tämä heijastuu myös tuottoihin. Osakkeista tulevat osingot eivät siirry sijoittajan tilille, kuten suorissa osakesijoituksissa, vaan ne lisätään rahaston arvoon.

4.4.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot sijoittavat varansa rahaston sääntöjen mukaisessa suhteessa esimerkiksi 50 % osakkeisiin ja 50 % korkoihin. Yhdistelmärahastot ovat joustavuutensa puolesta erinomainen yksittäinen sijoituskohde. Markkinatilanteesta riippuen yhdistelmärahaston salkunhoitaja saa yleensä muuttaa sijoitusten painotusta korkotuotteiden ja osakkeiden välillä ennalta sovituissa suhteissa tuoden liikkumavaraa rahastolle. (Pörssisäätiö, 2012, 10-11.) Yhdistelmärahastojen tuotto-odotus on yleensä korko- ja osakerahastojen välimaastossa, mutta eri tuotteisiin hajautuksen ansiosta riski ei ole kovin paljon suurempi kuin korkorahastoissa.

4.4.4 Indeksirahastot

Indeksirahastot poikkeavat muista sijoitusrahastoista siten, että niiden sijoituskohteet ovat sidottuja ennalta sovittuun indeksiin, eikä niitä vaihdella aktiivisesti salkunhoitajan näkemysten mukaan. Indeksirahaston etuna muihin rahastoihin verrattuna voidaan pitää edullisempia hallinnointipalkkioita, mitkä johtuvat juuri passiivisesta salkunhoidosta. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan saman liikkeellelaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 20 % sijoitusrahaston varoista. Yhden arvopaperin paino voi olla kuitenkin enintään jopa 35 %, jos tämä on perusteltua poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden vuoksi. Indeksirahastot sopivat sijoittajille, jotka uskovat enemmän samojen arvopapereiden pitkä aikaisen pitämisen strategiaan, niiden aktiivisen vaihtamisen sijaan. (Pörssisäätiö, 2012, 11.)

4.4.5 Rahasto-osuusrahastot

Rahasto-osuusrahastot sijoittavat varansa toisiin sijoitusrahastoihin, jolloin niiden hajautus on periaatteessa vielä suurempi kuin muissa rahastoissa ja näin ollen riskinkin pitäisi olla pienempi. Jos rahaston kaikki varat sijoitetaan toisiin sijoitusrahastoihin, enintään 20 % varoista voidaan sijoittaa yhteen direktiivin mukaiseen rahastoon, mutta erikoissijoitusrahastoihin sijoitettaessa enimmäismäärä on 30 %. (Pörssisäätiö, 2012, 11.)

4.4.6 Erikoissijoitusrahastot

Erikoissijoitusrahastot poikkeavat direktiivistä sijoittamalla suuremman osan varoistaan yksittäiseen kohteeseen, kuin tavallisissa sijoitusrahastoissa. Näissäkin rahaston on sijoitettava useisiin eri kohteisiin ja hajautettava riskiä. Erikoissijoitusrahastoissa riski on tavallisia rahastoja suurempi, johtuen pienemmästä hajautuksesta. Rahastoyhtiön on ilmoitettava aina rahaston nimen yhteydessä, mikäli kyseessä on erikoissijoitusrahasto. (Pörssisäätiö, 2012, 11-12.)

4.4.7 Vipurahastot

Vipurahastot ovat erikoissijoitusrahastoja, jotka pyrkivät hakemaan suurempia tuottoja korkeammalla riskillä käyttäen hyödykseen erilaisia johdannaisia. Arvonvaihtelu on usein vipurahastoissa voimakasta lyhyellä aikavälillä, mutta ne pyrkivät tuottamaan osakemarkkinoita paremman tuoton pidemmällä aikavälillä. (Pörssisäätiö, 2012, 12.)

4.4.8 Hedge fund, eli Hedge-rahastot

Hedge-rahastot ovat erikoissijoitusrahastoja, jotka pyrkivät positiiviseen tuottoon kaikissa markkinatilanteissa. Näiden rahastojen menestykseen vaikuttavat vielä enemmän salkunhoitajan kyvyt kuin tavallisissa sijoitusrahastoissa, koska jatkuvan positiivisen tuoton saaminen vaatii aktiivista salkunhoitoa. Hedge-rahastojen riskiprofiilit vaihtelevat rahaston omaksuman sijoituspolitiikan mukaan. (Pörssisäätiö, 2012, 12.)

4.4.9 ETF-sijoitusrahastot

ETF-sijoitusrahastot ovat pörssissä noteerattuja sijoitusrahastoja mikä tarkoittaa, että käydään aktiivisesti kauppaa pörssissä osakkeiden tapaan. Useimmiten ne ovat indeksirahastoja, mutta käytännössä ETF-rahastot voivat olla minkä tyyppisiä tahansa. (Pörssisäätiö, 2012, 12.)

4.4.10 Sijoitusrahastojen verotus

Sijoitusrahastojen tuotot verotetaan pääomatulona tuottojen maksun yhteydessä. Kasvurahastoista maksetaan myyntivoiton yhteydessä myös pääomatuloveroa. Myyntivoitoissa tulee huomioida, että alle 1.000 € myynnit ovat Suomessa verovapaita, eli näistä ei veroa tarvitse maksaa. (Pörssisäätiö, 2012, 9, 25.)

4.4.11 Sijoitusrahastoihin sijoittaminen

Sijoitusrahastoja on tarjolla pankkien puolesta lähes jokaiselle sopivina vaihtoehtoina riskinottokyvyn mukaan. Maltillisille sijoittajille sopivat korko- ja yhdistelmärahastot, riskiä kohtuullisesti sietäville osakerahastoja ja kaikkein suurimpia tuottoja tavoitteleville vipu- ja hedge-rahastoja. Kuitenkaan rahastoja ei voi suositella sijoittajalle, joka ei siedä sijoituskohteeltaan minkään näköistä arvovaihtelua. Sijoittaja pystyy yleensä lunastaa varansa pois rahastoista muutaman päivän varoitusajalla, joten niihin pääse helposti käsiksi tarpeen vaatiessa. Pankkien perimien merkintä ja lunastuspalkkioiden vuoksi rahastoihinkaan ei välttämättä kovin lyhyellä tähtäimellä kannata lähteä sijoittamaan.

Rahastoihin sijoittamisen minimisumma on yleensä vain kymmeniä euroja, joten hyvin hajautettuun salkkuun mukaan pääseminen on huomattavasti helpompaa piensijoittajalle, kuin suorissa osake- tai joukkovelkakirjalainasijoituksissa.

4.5 Pääomaturvattu sijoittaminen: indeksilaina ja osaketalletus

Pankit tarjoavat varovaisimmille sijoittajille myös pääomaturvattua sijoittamista indeksilainan ja osaketalletuksen muodossa. Pääomaturvalla tarkoitetaan tässä yhteydessä, että sijoittaja saa varansa kokonaisuudessaan tai lähes kokonaan takaisin joka tapauksessa sijoitusajan lopussa. (Järvinen & Parviainen, 2011, 64-65.)

4.5.1 Indeksilaina

Indeksilaina jaetaan yleensä kahtia pääomaturvattuun- ja tuotto-osaan. Turvattu-osa kasvaa indeksilainan laina-aikana sovittuun summaan, joka yleensä on sijoittajan kokonaisuudessaan indeksilainaan sijoittama summa. Tuotto-osa on sidottu ennalta sovittuun indeksiin, esimerkiksi tiettyyn osakekoriin, jonka kehityksestä riippuen sijoittajalle maksetaan tuottoa ennalta määrätyn kaavan mukaan. Indeksilainaa voidaan merkitä myös ylikurssiin, mutta tällöin sijoittaja voi menettää osan sijoittamastaan summasta. Ylikurssin avulla tarjotaan kuitenkin mahdollisuutta suurempaan tuottoon suuremman tuotto-osuuden ansiosta. Indeksilaina voidaan myös myydä ennen lainaajan loppumista, mutta pääomaturva ei tällöin päde sijoitettavaan summaan, koska turvattu osa ei ole ehtinyt kasvamaan sovittuun summaan. Jos indeksiin sidotut kohde-etuudet ovat menestyneet hyvin myyntipäivään mennessä, voi sijoittaja kuitenkin tehdä voittoa. (Järvinen & Parviainen, 2011, 64-65.)

Sijoittaja voi indeksin huonon kehityksen johdosta menettää tuotto-osan kokonaan, mutta saa turvatun-osan kasvun ansiosta omansa takaisin laina-ajan päättyessä. Liikellelaskijapankin ajautuessa maksukyvyttömäksi sijoittaja voi menettää varansa osittain tai kokonaan. Indeksilainat eivät kuulu talletussuojan piiriin. (Järvinen & Parviainen, 2011, 106-107.)

4.5.2 Osaketalletus

Osaketalletukset tarjoavat usein koko talletussummalle pienen koron koko sijoitusajalle, joka vastaa suunnilleen käyttötilin korkoa. Osaketalletukselle maksettava lisätuotto riippuu kohde-etuutena olevien osakkeiden kehityksestä kuten indeksilainassa. Luonteensa puolesta osaketalletus on indeksilainaa turvallisempi tuote ja se kuuluu talletussuojan piiriin. Talletuksen mahdollinen tuotto on kuitenkin yleensä pienempi kuin indeksilainoissa. (Liedon Säästöpankin [www-sivut](http://www.sastopankki.fi) 2013.)

4.5.3 Indeksilainojen ja osaketalletusten verotus

Jos indeksilainaa ei myydä kesken laina-ajan, mahdollisesta tuotosta maksetaan lähdevero, eli 30 % tuotosta. Myytäessä voitollisena tapahtuma verotetaan myyntivoittona, eli siitä peritään pääomaveroa. (Pörssisäätiö, 2012, 12-13.)

Osaketalletus toimii verotuksen puolesta kuten muutkin talletukset, joten siitä maksetaan lähdevero.

4.5.4 Indeksilainaan ja osaketalletukseen sijoittaminen

Indeksilaina sopii sijoittajalle, jolle on tärkeää, ettei sijoitettava pääoma ainakaan vähene sijoitusaikana. Laina-aika on usein kohtuullisen pitkä; usein viisi vuotta, joten lyhytaikaiseen sijoittamiseen sitä ei voida suositella. Indeksilainan avulla sijoittajan on mahdollista päästä kiinni hyviin tuottoihin pienellä riskillä ja pääomaturvan ansiosta sitä voidaan suositella kaikille sijoittajille, mikäli on valmis sitomaan varansa siihen pidemmäksi aikaa. Indeksilainoihin sijoittamisessa on usein minimisummaksi määrätty pankin puolesta noin 1.000 €. Pankit perivät myös usein indeksilainaan sijoittamisesta merkintäpalkkion, joka tulee huomioida tuottoja laskettaessa.

Osaketalletus on sijoitusajaltaan yleensä indeksilainaa lyhyempi vaihtoehto: laina-aika voi olla vain kaksi vuotta. Pienen koron ja talletussuojan vuoksi, talletusta voidaan myös pitää indeksilainaa vähempi riskisenä tuotteena. Sen avulla on kuitenkin myös mahdollista saada parempaa tuottoa sijoitukselleen, kuin tavallisten talletusten avulla. Osaketalletusten minimisummat ovat samaa luokkaa kuin indeksilainoilla, mutta esimerkiksi Liedon Säästöpankin talletuksen voi tehdä puolet pienemmällä summalla, eli 500 eurolla.

4.6 Säästövakuutus

Pankit tarjoavat asiakkailleen mahdollisuuden sijoittamiseen säästövakuutusten kautta. Säästövakuutus tarjoaa eräänlaisen säästämisenkokonaisratkaisun, eli säästöva-

kuutuksen sisällä voi sijoittaa varojaan eri rahastoihin ja vaihdella niitä ilman erillisiä kuluja tai verotusta kuusi kertaa sopimuskauden aikana. Vakuutukselle talletetuille varoille maksetaan usein myös vuotuista korkoa, joka tarkistetaan vakuutuksen myöntäjän puolesta vuosittain. Suurin etu tällä hetkellä vakuutuksenottajalle on perintöverohelpotus. Liedon Säästöpankki tarjoaa lisäksi säästövakuutuksen ottajalle lisää rahastovaihtoehtoja, jotka ovat tähän mennessä tuottaneet paremmin kuin yleisesti tarjolla olevat vaihtoehdot. (Henkivakuutusyhtiö Duon www-sivut 2013.)

4.6.1 Säästövakuutuksen verotus

Säästövakuutusta verotetaan vakuutuksen erääntyessä pääomatulona. Vakuutuksen kautta voi jättää verottomasti perintöä lähiomaiselle 35.000 €, kun ilman vakuutusta alaraja olisi 20.000 €. Aikaisemmin säästövakuutuksen kautta sai tehdä verovapaan lahjoituksen lähiomaiselle, mutta tuo etuisuus on sittemmin poistunut. (Pörssisäätiö, 2012, 17.)

4.6.2 Säästövakuutukseen sijoittaminen

Säästövakuutusta kannattaa ehdottomasti harkita perinnönjätönsuunnittelussa verohelpotusten vuoksi. Vakuutus sopii myös säästäjälle, joka kokee tarpeelliseksi, ettei pääse itse tuhlaamaan varoja turhan helposti. Pankit perivät vakuutuksen perustamisesta ja alle kolmen vuoden ajan voimassa olleesta vakuutuksesta nostamisesta kuluja, joten se ei sovi lyhytaikaiseen sijoittamiseen. Minimisumma säästövakuutuksen perustamiseen on yleensä vain joitain kymmeniä euroja, joten tämä sopii myös pienisijoittajille.

4.7 Vapaaehtoinen eläkesäästäminen

Väestön ikääntymisen myötä on tullut selväksi, että tulevaisuudessa valtion eläkerahaston varat eivät riitä nykyisen kaltaisten eläkkeiden maksamiseen tuleville eläke-

läisille. Tämän vuoksi tarjolla on vapaaehtoisen eläkesäästämisen tuotteita, kuten eläkevakuutus ja Ps-tili.

4.7.1 Eläkevakuutus

Eläkevakuutukset ovat ajatuksena hyvältä vaikuttava tuote, mutta todellisuudessa niiden hyödyt jäävät aika olemattomiksi. Vakuutuksia ei kovin innokkaasti pankkien puolestakaan tällä hetkellä myydä mitättömiksi jäävien hyötyjen vuoksi. Eläkevakuutusten valtiontukea on leikattu rajusti viime vuosina ja aikaisemmin niistä on voinut saada todellista hyötyä. Varat sidotaan yleensä vakuutuksen sisällä eri rahastoihin, mutta pankkien perimien hallinnointipalkkioiden vuoksi nämä yleensä häviävät suorille rahastosijoituksille. Eläkevakuutuksesta ei voi nostaa varojaan ennen kuin säästäjä saavuttaa yleisen eläkeiän, paitsi erikoistapauksissa. Erikoistapauksiksi lasketaan yli vuoden työttömyys, pysyvä työkyvyttömyys, avioero tai puolison kuolema. Eläkeikä saavutettua varat voidaan nostaa lyhimmillään kuuden ja enimmillään kymmenen vuoden kuluessa. (Pörssisäätiö, 2012, 15-17.)

4.7.2 Ps-tili

Ps-tili eroaa eläkevakuutuksesta siten, että säästövarojen sijoituskohteet ovat vähemmän rajattuja. Varat voidaan sijoittaa jopa suoraan osakkeisiin. PS-tililtä nostoissa ovat voimassa samat rajoitukset kuin eläkevakuutuksissa. (Pörssisäätiö, 2012, 20-23.)

4.7.3 Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotus

Vapaaehtoisessa eläkesäästämässä sijoittaja voi vähentää vuosittain 1.500 € säästösumman verotuksessaan. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että säästösumman ollessa yhteensä 5.000 €, tästä 30 % on vähennyskelpoista ensisijaisesti pääomatuloista ja toissijaisesti ansiotuloista. Säästöjä nostettaessa varoista maksetaan kuitenkin aiemmin sovitusti joko ansiotuloveroa tai pääomatuloveroa. Näin ollen verohyöty katoaa ajan myötä. Oheisessa laskelmassa on esimerkki säästämistä Ps-tilin avulla

verrattuna vapaaseen säästämiseen. Laskelmassa tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei siinä ole huomioitu Ps-tilin myyjän veloittamia kuluja. (Pörssisäätiö 2012, 20-23.)

Esimerkki

Pirjo Säästäjä teki suuntaa-antavat laskelmat 20 vuoden sijoituksille oletetulla 5 % vuosituotolla. Ps-tilillä hänen säästö pääomansa olisi kasvanut 173 600 euroon ja vapaasti säästäen 121 520 euroon. Pirjo laskee vielä säästöjen verotuksen: ps-tilillä häneltä menisi pääomatulovero koko säästö pääomasta, kun tavallisesti hän maksaisi veroa vain saamastaan myyntivoitosta.

	Vapaa säästäminen	Ps-tili
Pirjon vuotuiset säästöt	3 500 euroa	5 000 euroa (eli 3 500+verotuki 1500)
Säästöt 20 vuoden kuluttua	70 000 euroa	100 000 euroa
Oletettu vuosituotto 5 prosenttia	+51 520 euroa	+ 73 600 euroa
Pääoma sijoituskauden lopussa	121 520 euroa	173 600 euroa
Veronalaiset tulot	myyntivoitto eli 51 520 euroa	koko pääoma eli 173 600 euroa
Vero		
30 % tulojen 50 000 euroon saakka	-15 000 euroa	-15 000 euroa
32 % 50 000 euron ylittävältä osin	- 486,40	-39 552
Verot yhteensä	- 15 486,40	- 54 552
Säästöt verojen jälkeen	106 033,60 euroa	119 048 euroa

Kuvio 2. Esimerkkilaskelma Ps-tilille säästämisestä. (Pörssisäätiö, 2012, 22.)

4.7.4 Eläkesäästämisen tuotteisiin sijoittaminen

Vapaaehtoista eläkesäästämistä ei ole tällä hetkellä tehty erityisen kannattavaksi sijoittajalle ja sitä voikin suositella ainoastaan ihmisille, joiden tulisi tuhlaattaa varansa, elleivät ne olisi heidän tavoittamattomissaan. Pankit perivät säästämisestä merkintäpalkkiota, sekä vuosimaksua, joka lisää sijoittamisen tuottovaatimusta. Minimisumma säästämiseen on joitain kymmeniä euroja, joten pienelläkin summalla pääsee aloittamaan. Tällä hetkellä kuitenkin kannattavampaa olisi vapaampi säästäminen.

5 PANKKIEN TARJOAMA VARAINHOITO

5.1 Liedon Säästöpankin varainhoito

Pankkien tarjoama varainhoitoa tarjotaan yleensä kaikkein varakkaimmille sijoittajille. Varainhoidossa sijoittaja antaa pankille vapaat kädet hallinnoida tiettyä summaa ja vaihdella sijoituskohteita asiantuntijan näkemyksen mukaisesti. Tuote on asiakkaalle hyvin yksinkertainen ratkaisu, mutta edellyttää luottamusta pankin asiantuntijuuteen. (Hietarinta-Heinonen henkilökohtainen tiedonanto 24.5.2013.)

Liedon Säästöpankin tarjoama varainhoito toimii käytännössä siten, että asiakkaan varat sijoitetaan eri rahastoihin varainhoitajien näkemysten mukaisesti. Varainhoidosta vastaa kansainvälinen omaisuudenhoitoon keskittynyt yritys SEB, jonka asiantuntijat hoitavat sijoituksia aktiivisesti. Sijoituspäällikkö Maarit Hietarinta-Heinonen on vuosien kokemuksen perusteella ollut erittäin tyytyväinen SEB:in varainhoitoon ja verratessamme tuottoja yksittäisiin rahastoihin, varainhoito vei pidemmän korren. (Hietarinta-Heinonen henkilökohtainen tiedonanto 24.5.2013.)

Sijoittaja voi valita itselleen sopivan varainhoitomallin erilaisten mallisalkkujen valikoimasta. Mallisalkut eroavat toisistaan osakepainotuksellaan, eli sijoittajan riskintokky on suuri tekijä salkkua valittaessa. (Liedon Säästöpankki, 2013, 24.)

Pienin summa, jolla varainhoitosopimuksen Liedon Säästöpankissa voi tehdä, on yleensä 50.000 €:a. Varainhoito sopii asiakkaalle, joka ei itse ehdi tai halua hallinnoida omia sijoituksiaan, mutta kokee kuitenkin tärkeäksi, että ne ovat hyvässä hoidossa eri markkinatilanteissa. Se ei kuitenkaan sovi lyhyelle sijoitusajalle ja Hietarinta-Heinonen sanookin, ettei varainhoitosopimusta tulisi ikinä tehdä alle vuodeksi. Yleinen minimisuositusaika maltillisimmalle salkulle olisikin vähintään kolme vuotta. Varainhoito ei myöskään sovi sijoittajalle, joka ei siedä lainkaan arvonvaihtelua sijoitukselleen, koska sijoituskohteet ovat tässä tapauksessa rahastoja. Pankki perii varainhoidosta asiakkaalta kuluja, yleensä prosentuaalinen osuus sijoitettavasta summasta, jotka ovat yleensä samaa luokkaa kuin sijoitusrahastojenkin kulut. (Hietarinta-Heinonen henkilökohtainen tiedonanto 24.5.2013.)

Hietarinta-Heinosen mukaan seikka, jolla Liedon Säästöpankki pystyy kilpailemaan suurempien pankkien kanssa varainhoidollaan, on henkilökohtainen palvelu. Suuremmissa pankeissa varainhoidosta on vastuussa useita henkilöitä, eikä aitoa luottamusta pankin toimihenkilön ja asiakkaan välillä pääse syntymään. Liedon Säästöpankissa näitä toimihenkilöitä on tällä hetkellä vain kaksi, joten asiakas oikeasti tuntee henkilön, joka hänen varoilleen on sijoitusratkaisun tarjonnut. (Hietarinta-Heinonen henkilökohtainen tiedonanto 24.5.2013.)

Varainhoidon keskittyessä rahastoihin, kuten esimerkkitapauksessamme, verotus tapahtuu pääomatuloverona samoin kuin rahastojenkin kohdalla.

5.2 Miksi ylipäättään rahat kannattaa tai pitäisi sijoittaa johonkin?

Alussa esitin muutamia kysymyksiä sijoittamiseen liittyen, joihin pyrin työssäni vastaamaan. Olen käsitellyt työssäni erilaisia pankkien tarjoamia sijoituspalveluja, sekä sijoittamiseen liittyvää termistöä. Kysymykset olivat: ”Miksi ylipäättään rahat pitäisi sijoittaa johonkin? Paljonko rahaa pitää olla, että niitä kannattaa sijoittaa? Miten sijoittamalla saa omaisuutensa arvon pysymään ennallaan tai jopa kasvamaan? Mitä riskejä sijoittamiseen liittyy?”.

Ylimääräiset varat kannattaa ehdottomasti sijoittaa, koska Suomessa vallitsee käytännössä koko ajan jonkin asteinen inflaatio, joka syö rahan ostovoimaa. Ostovoiman heikentyessä voidaan sanoa rahan arvon laskevan, joten varoilleen tulisi saada jonkinlaista korkoa, jotta omaisuuden arvo pysyisi edes ennallaan. Korkoa rahoilleen ei voi saada säilyttämällä niitä piironginlaatikossa, joten ne kannattaa sijoittaa. Eihän kukaan halua menettää vaivalla ansaitsemiaan varojaan savuna ilmaan.

Pankit ovat tehneet sijoittamisen summien puolesta helpoksi, joten alle sadallakin eurolla kannattaa lähteä sijoittamaan. Itselleen sopivaa summaa miettiessä kannattaa aloittaa pohtimalla, mikä määrä omaisuudesta on sellaista, jolle ei välitöntä käyttöä ole. Sopivaa kohdetta ajateltaessa tärkeimmät mietittävät asiat ovat sijoitusaika, eli kuinka pian varojaan tarvitsee ja minkälaista arvonvaihtelua on valmis sietämään.

Usein kuitenkin pidempi sijoitusaika tasaa arvonvaihtelua, joten pidemmällä ajalla kannattaa paremman tuoton saadakseen hyväksyä enemmän arvonvaihtelua.

Tuoton kannalta oleellista on, että päästäisiin reaalitytuoton osalta vähintään nolatilanteeseen, eli omaisuuden arvon säilymiseen ennallaan. Tähän tarkoitukseen ei voida suositella tilejä ja talletuksia, joiden tuotot ovat usein alle vallitsevan inflaatiotason. Kohdassa 3.1. tekemäni laskelman mukaan minimituottotavoite tällä hetkellä olisi noin 2,14 %, mikä on mahdollista saavuttaa joukkovelkakirjalainojen, osakkeiden, rahastojen, pääomaturvattujen tuotteiden, joissain tapauksissa vakuutusten ja varainhoidon avulla. Näistä varainhoito yksittäisenä tuotteena olisi sijoittajan kannalta ehdottomasti paras vaihtoehto, mutta näitä sopimuksia ei tehdä kuin kaikkein varakkaimpien asiakkaiden kanssa. Hajautuksen kannalta varainhoidon jälkeen paras vaihtoehto olisi sijoitusrahastot, mutta näiden kanssa täytyy sietää arvonvaihtelua. Arvonvaihtelua sietämättömälle henkilölle paras vaihtoehto olisi enemmän indeksilainat tai osaketalletus. Näissä kuitenkin joutuu sitomaan varansa usein yli kahdeksi vuodeksi saadakseen omaisuutensa arvon säilytettyä. Toisaalta mitään positiivista reaalitytuottoa tavoittelevaa tuotetta ei voida suositella alle kahden vuoden sijoitusajalle. Tähän siis ei ole olemassa yhtä oikeaa ratkaisua, joka sopisi kaikille, vaan on sijoittajasta itsestään kiinni, mikä sijoittamisen muoto hänelle parhaiten sopii.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Sijoittamiseen liittyy aina riski omaisuuden menettämisestä joko osittain tai kokonaan. Talletussuojakin kattaa pankki- ja henkilökohtaisesti vain 100.000 € asti tallettajan varoja. Osakkeisiin ja velkakirjoihin suoraan tai rahastojen kautta sijoittava voi menettää varojaan yhtiöiden tai valtioiden ajautuessa maksukyvyttömiksi. Pääomaturvatuissa tuotteissa kohde-etuksien heikko menestys voi viedä tuoton kokonaan pitkällä sijoitusajalla, tehden negatiivista reaalitytuottoa.

Sijoittamisen riskejä ei kuitenkaan kannata pelätä liikaa, sillä riskittömillä tuotteilla tekee yleensä vain varman reaalitytappion. Sijoittaminen on erittäin suosittua toimintaa

ympäri maailman, erityisesti asiaan talousasioihin perehtyneiden keskuudessa. Jo pelkästään tämän vuoksi loogisesti ajatteleva ihminen voisi tehdä johtopäätöksen, että sijoittaminen on kannattavaa.

6.1 Tulevaisuuden näkymiä

Tämän hetkessä taloustilanteessa, kun korot ovat alhaalla ja maailman talous on elpymässä, sijoittaminen kiinnostaa normaalia suurempaa ihmismäärää. Toivoisin, että työlläni olisi yleissivistävä ja rohkaiseva vaikutus sijoittamista harkitseville ihmisille, jotka kokevat sijoituspalvelut itselleen vieraksi ja hankaliksi.

Yksinkertaisilla sijoitustuotteiden kuvauksien avulla asiaan perehtymättömämmätkin ihmiset voivat rohkaistua kokeilemaan pankkien sijoituspalveluja ja sitä kautta turvaamaan, sekä kasvattamaan omaisuuttaan. Monesti puhutaan, että Suomessa ihmiset eivät ole varakkaita, koska verotus on kovaa ja tulotaso alhainen. Varakkaimpia ihmisiä eivät kuitenkaan aina ole ne, joilla on suurimmat tulot, vaan ne jotka ovat osanneet ja uskaltaneet sijoittaa varansa pitkäjänteisesti.

Toivottavasti tulevaisuudessa me suomalaiset olemme varakkaampia uskaltauduttamme sijoittamaan ylimääräisiä varojamme kannattavasti.

7 LOPPUTULOKSEN ARVIOINTI

Asetin alussa työni tavoitteeksi pankkien tarjoamien sijoitustuotteiden yksinkertaisen kuvauksen sijoittamista harkitseville ihmisille. Kävin työssäni läpi myös sijoittamiseen läheisesti liittyvää termistöä. Pyrin välttämään monimutkaisia käsitteitä, jotta kuka tahansa pystyisi ymmärtämään yleisimpiä sijoitustuotteita ja niiden sopivuutta eri tilanteisiin. Tarkoituksena oli myös perustella miksi sijoittaminen on järkevää ja miten sijoittamalla siitä voi hyötyä.

Mielestäni onnistuinkin hyvin kuvaamaan tuotteet yksinkertaisesti ja toivottavasti työni lukemalla suomalaiset uskaltautuisivat paremman tietämyksensä myötä myös sijoittamista kokeilemaan.

Haluaisin vielä lopuksi kiittää Liedon Säästöpankkia siitä, että ovat ottaneet minut töihin ja kouluttaneet minua sijoitustuotteiden tuntemukseen, Maarit Hietarinta-Heinosta antamastaan haastattelusta, Pekka Gestriniä loistavasta sijoituskoulutuksesta ja Pekka Kuismaa opinnäytetyöni ohjaamisesta näinkin nopealla aikataululla.

LÄHTEET

Aho, V. 2011. Aloittavan osakesijoittajan opas. AMK-opinnäytetyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Viitattu 26.5.2013.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/31663/Aho_Ville.pdf?sequence=1

Finanssialan keskusliitto. 2012. Pankit Suomessa 2011. Viitattu 26.5.2013.
http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Pankit_Suomessa_2011.pdf

Finanssivalvonnan www-sivut. 2013. Viitattu 26.5.2013. www.finanssivalvonta.fi

Helsingin pörssi, 2011. Opi osakkeet, Helsinki: Nasdaq OMX

Henkivakuutusyhtiö Duon www-sivut. 2013. Viitattu 26.5.2013. www.henkiduo.fi

Hietarinta-Heinonen, M. 2013. Sijoituspäällikkö, Liedon Säästöpankki, Turku. Haastattelu 24.5.2013. Haastattelijana Mikko Österman. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Järvinen, S. & Parviainen, A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Hämeenlinna: Talentum

Liedon Säästöpankki. 2013. Säästöpankin rahastovarainhoito. Powerpoint –esitys.

Liedon Säästöpankin www-sivut. 2013. Viitattu 26.5.2013.
www.saastopankki.fi/lieonsp

Omaovi www-sivut 2013. Viitattu 26.5.2013. www.omaovi.fi

Pörssisäätiö, 2012. Sijoittajan korko-opas, Helsinki: Pörssisäätiö

Pörssisäätiö, 2012. Sijoittajan vero-opas, Helsinki: Pörssisäätiö

Pörssisäätiö, 2012. Sijoitusrahasto-opas, Helsinki: Pörssisäätiö

Tikkanen, E. & Varita, P. 2012. Taloudellista pääomaa. Helsinki: Taloustieto Oy

Tilastokeskuksen www-sivut. 2013. Viitattu 26.5.2013. www.tilastokeskus.fi